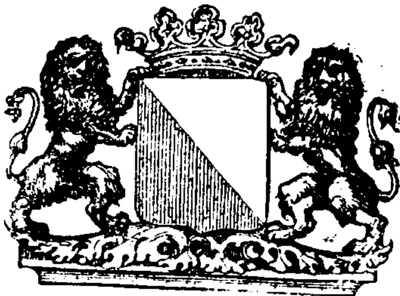
A°. 1859. N°. 267.

WOENSDAG 9 NOVEMBER.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

UTRECHT, Woensdag 9 November.

Terwijl te Zurich telkens kleine bezwaren verrijzen, die het bepaald sluiten van den vrede nog bemoeijelijken, — o. a. thans over de herleiding van de Lomb. guldens in franken, of wel over het al of niet kontant uitbetalen van een deel der schuld die Sardinië overneemt, waardoor **Oostenrijk** eene aanmerkelijke schade zou beloopen, — blijven het altijd het kongres, de deelneming daaraan door Engeland, en de indruk, dien de brief van keizer *Napoleon* over Italië maakt, die den kring vormen waarin men zich beweegt. Heden is daarover niets nieuws te zeggen, dan dat men beweert, dat Frankrijk zich een weinig meer aan de Britsche staatkunde schijnt te willen aansluiten, waaruit men het verklaren zou, dat *Napoleon* de benoeming van een Regent over Midden-Italië niet zou afkeuren; men zegt, dat Engelands invloed trouwens een weinig is toegenomen, omdat er te Breslau werd aangenomen, dat noch Rusland noch Pruissen aan 't kongres zouden deelnemen, wanneer Engeland zich terugtrok. Er was dus meer behoefte, om het Britsche Kabinet te doen buigen, en is men daarin geslaagd, Frankrijk zal zeker daarvoor een klein offer hebben moeten brengen, dat de vriendschap met Oostenrijk inmiddels een weinig zal bekoelen. Uit dat oogpunt beschouwt men in enkele kringen den brief van keizer *Napoleon*, die in Italië niet algemeen heeft voldaan, maar die te Weenen veel minder goed is ontvangen. Het maken van Venetië tot een Italiaanschen staat, en het overgeven van Mantua en Peschiera aan een Ital. Bondsleger acht men te Weenen als eene vernederende voorwaarde, en de brief van keizer *Napoleon* als eene uitbreiding aan de preliminairen van Villafranca gegeven, die voor Oostenrijk zeer ongunstig is. Te Weenen ziet men het kongres dus weder meer met leede oogen aan, als 't bewaarheid wordt, dat een zijner voornaamste steunen op 't kongres, Frankrijk, zoo'n merkbaren terugtred doet.

Intusschen wordt van eene andere zijde beweerd, dat Engeland, door het gebeurde te Breslau versterkt, in plaats van geïsoleerd te staan, gelijk enkele bladen en o. a. de *Augsb. Zeit.* hebben willen beweren, ook eene algemeene ontwapening verlangt, en buitendien door de uitbreiding, die de Marokkaansche oorlog neemt, nieuwe moeijelijkheden oppert, alvorens voor goed zijne toetreding tot het kongres toe te zeggen.

Even als te Parma is ook in de Romagna en in Toskane het regentschap van den prins *van Carignan* afgekondigd. Als de prins de opdragt aanneemt, verwacht men daarvan voor Midden-Italië veel goeds. — Opmerkelijk is het, dat men uit Rome meldt, dat de regering er met te korten heeft te strijden, terwijl het voorloopig bewind van Romagna heeft openbaar gemaakt, dat het een voordeelig slot in kas had.

In Marokko wordt de Heilige oorlog gepredikt. Door de stormen is het overbrengen van Spaansche troepen verhinderd, maar de oorlog zal weldra aanvangen, en de strijd dreigt heftig te worden door de opgewondenheid, die zich van beide zijden openbaart. Het *J. des Déb.* heeft dan ook te kennen gegeven, dat Spanje zich zeker door de wapenen goede waarborgen zal weten te verschaffen, tegen verdere verkeerde bejegeningen der Barbarysche stammen. Maar juist die waarborgen zouden Engeland ergeren.

De sinds gister ontvangen **telegrafische depeches** laten wij hieronder volgen:

Bologna, Maandag avond. De vergadering der Romagna heeft eenstemmig bij geheime stemming de volgende motie aangenomen: Prins *Eugenius van Savoije-Carignan* is tot regent benoemd en met de uitgebreidste volmagt bekleed. Voorts heeft de minister *Pepoli* in de vergadering eene boodschap van de regering voorgelezen, waarin gezegd wordt, dat aan de groote mogendheden eene memorie is gezonden betreffende den wensch der bevolking, terwijl daarin ook gewezen wordt op de lasteringen, waaraan het voorloopig bewind heeft ten doel gestaan en die thans in de memorie gelogenstraft worden. De gedragslijn der regering was gematigd, want in de gematigdheid ligt de kracht en de roem der nationale beweging.

Tevens is de balans van de inkomsten en uitgaven over het trimester blootgelegd. Daaruit blijkt, dat er een batig saldo is van 1,600,000 franks. De boodschap eindigt met de verklaring, dat het regentschap 's lands krediet zal verhoogen, terwijl Midden-Italië daardoor met des te meer gezag voor het kongres kan optreden.

Turijn, Dingsdag. Volgens tijdingen uit Florence van gister avond, heeft de nationale vergadering na kennisneming van eene boodschap van den president van den raad, het volgende voorstel naar de sektiën gezonden: »De vergadering benoemt den prins van Carignan tot regent van Toskane in den naam van koning *Victor Emmanuel.*"

Het publiek heeft dit voorstel met luide toejuichingen begroet. Heden zal het voorstel in overweging worden genomen.

Modena, Dingsdag. Men spreekt van eene voorwaartsche beweging door de Pauselijke troepen gedaan naar de grenzen bij Catolica.

Weenen, Dingsdag. Het besluit tot het vermeerderen van het aantal leden van den rijksraad, met het doel om aan dat ligchaam de kontrôle van het financieel beheer op te dragen, is, naar men verneemt, thans genomen.

Frankfort, Dingsdag. Men verzekert, dat Engeland nieuwe zwarigheden aan het kongres in den weg stelt; het zou vooraf algemeene ontwapening vorderen. Ook zou de krijg van Frankrijk en Spanje tegen Marokko nadeelig werken op het kongres.

Kassel, Dingsdag. De Tweede Kamer heeft besloten, het adres tot herstel der grondwet van 1831 nu tot de Bondsvergadering te rigten. Slechts vijf stemmen hebben zich tegen dit voorstel verklaard.

Londen, Dingsdag. Lord *John Russell* heeft aan de deputatie, die hem om Engelands tusschenkomst ter bevrijding van het kind *Mortara* verzocht, geantwoord, dat Engeland zich in deze zaak niet kan mengen.

Londen, Dingsdag. Men berigt, dat keizer *Alexander* en de prins regent te Breslau overeengekomen zijn de herziening der verdragen van 1815 noch het houden van een kongres, zonder dat Engeland er aan deel neemt, te zullen gedoogen.

Marseille, Dingsdag. Volgens berigten uit Algerie neemt de gisting in Marokko toe. De heilige oorlog tegen Spanje wordt er gepredikt. Aan de Algerijnsche grenzen heerscht insgelijks opgewondenheid, zoodat het noodzakelijk is de Fransche troepen aldaar te versterken, zoolang de oorlog tegen Spanje duurt. De vijandelijke stammen worden door generaal *Martimprey* vervolgd. Zij schijnen echter naar het binnenland geweken te zijn.

London, heden, Woensdag. De *London Gazette* bevat eene korrespondentie over Marokko, waarin de Spaansche regering den Amerikaanschen gezant belooft, dat de bezetting van Tanger niet na het sluiten van den vrede zal voortduren, en dat Spanje geen de scheepvaart beheerschend punt der Marokkaansche kust zal bezetten.

Prins *Frederik Wilhelm* van Pruissen is met zijn gemalin met veel eerbewijzen ontvangen. De prins van Wales is van Oxford hier aangekomen.

Parijs, heden Woensdag. De *Moniteur* bevat eene depeche van generaal *Martimprey.* Den 6. November heeft generaal *Devaux* met twee divisiën de Zekkoaras aangevallen en de vijandelijke stammen naar het Zuiden teruggeslagen. Generaal *Durieux* heeft door eene behendige manoeuvre een gelijk voordeel op die stammen behaald, daarbij een grooten onmetelijken buit makende en vele banieren en wapenen nemende. Onze troepen zijn in den besten toestand. Overal heerscht schrik en smeekt men om genade.

In onze Tweede Kamer zijn gister de beraadslagingen over de spoorweg-voordragten voortgezet. Voor 't eerst hebben drie leden die verdedigd. De heer *Betz* heeft dat met de meeste kracht gedaan. Hij wilde niet het lokaal belang voorstaan, maar hij heeft *toevallig* als Rotterdammer in het belang van Rotterdam gesproken, even als de regering Rotterdam *toevallig* wil bevoordeelen. De heeren *Dommer* en *Bieberstein* hebben even *toevallig* de Nijmeegsche en Maastrichtsche belangen voorgestaan! De heeren *v. Idserda* en *v. Forest* hebben tegen de voordragten gesproken; de laatste zal voorstellen, dat de Kamer bij de wet de spoorweg-lijnen aangeve, die zij verlangt. Eindelijk heeft de heer *v. Lijnden* de regeringsplannen bestreden, ofschoon die in 't belang waren van 't distrikt, dat hij vertegenwoordigt. Deze zou zeker kunnen zeggen, dat hij zich boven de lokale belangen stelt! — Heden spreekt de heer *v. Asch v. Wijck.*

— Z. M. heeft benoemd tot burgem. van Bolsward *H. M. Ament;* tot plaatsv. kantonr. te Oosterhout *H. M. F. v. Weel*, notaris aldaar; te Ginneken en Bavel *P. H. J. G. Jonckheer*, notaris te Ginneken; en tot regter in de arr. regtb. te Goes, mr *J. G. de Backer*, thans kantonr. te Cortgene.

:— Voor Z. K. H. den prins *van Oranje* zijn te 's Hage uit Rusland prachtige geschenken aangekomen.

— Naar men verneemt, heeft Z. M. de keizer van Rusland aan den majoor *van den Bosch*, van den gen. staf, adj. van Z. K. H. den prins *van Oranje*, geschonken het ridderkruis van de 2. kl. der orde van St. Stanislas.

Gedurende het verblijf van den keizer van Rusland te Warschau heeft de adel de schitterendste feesten gegeven. Bij prinses *Gortschakoff* is eene soirée gegeven, waar 6 schitterende *tableaux* zijn vertoond, om niet in de gewone vermakelijkheden der soirées te vervallen. Tot spreuk was genomen: de adel legt pligten op, de arbeid verheft, de liefde vereent en bekroont. Eerst was het een groep van markiezen en markiezinnen, met hun gevolg in kostuum *Louis XV.*, daarna een groep uit den Riddertijd, met wapenknechten, vervolgens Slavonische dorpbewoners en bewoonsters, eindelijk eene Chinesche vertooning en ten slotte al die gekostumeerden in een geheel vereenigd. De graven *Kossakovski* en *Przezdiecki* hadden de vertooning zaamgesteld, terwijl prins *Vassiltschikoff* en de heer *Wieniawski* het muziekale deel van den avond hadden geregeld. Behalve de keizer, woonden de hertog *van Saksen Weimar* en de prins *v. Oranje* de soirée bij.

— Men zal zich herinneren, dat in de vorige zitting der Staten-Generaal een wets-ontwerp is verworpen tot regeling eener overeenkomst tusschen de regering en de maatschappij tot indijking der Ooster Schelde. Ingevolge de koncessie meenen wij, is de regering thans eigenaar van al de werken, die door de maatschappij zijn uitgevoerd en den hoofd-ingenieur van den waterstaat in Zeeland aangeschreven, die in bezit te nemen.

---

*— De provinciale staten hebben zich gister met de verdere behandeling der wijzigingen in het veenreglement bezig gehouden en de door de daartoe benoemde komm. gedane voorstellen aangenomen, uitgenomen het voorstel, bepalende dat van den staat der veenderijen kaarten zullen worden opgemaakt.

In de aanstaanden Donderdag te houden zitting zullen de rapporten betreffende de ontwerp-reglementen voor eenige waterschappen en de subsidie aan het 6. landhuishoudkundig kongres behandeld worden.

---

*— Men schrijft ons;

Te Finsterwold bevindt zich thans een zestiental aannemers met het doel om de begrooting op te maken van de werkzaamheden, benoodigd tot het leggen van een dijk, bestemd voor het inpolderen van den Dollard. Reeds vroeger is dit belangrijke werk door eene kommissie van ingenieurs opgenomen en zijn de onkosten begroot op ƒ 900,000. De dijk zal worden gelegd van Termunten tot aan den hoek door den inham van den Dollard gevormd, waardoor, zoo wij wel zijn ingelicht, 1300 bunders uitmuntende grond aan het geweld des waters zullen worden ontnomen. Evenwel zal het leggen van den dijk nog al aan bezwaren onderhevig zijn, dewijl op vele plaatsen 15 en meer voeten water staat, zoodat zelfs het water bij eb niet geheel wegloopt.

Mogt men er in slagen de met Hannover gevoerde onderhandelingen dien betreffende tot goeden uitslag te brengen, dan zal het werk van nog veel grooter omvang worden en de dijk in de rigting van het Oostvriesche dorp Pogen gelegd worden. Daardoor zou de Dollard *geheel* verdwijnen en de, voornamelijk in het jaar 1277 door den vloed verzwolgene 33 kerkdorpen als anderszins, weder in de meest vruchtbare landstreek worden herschapen.

— Sedert eenige dagen ligt te Nieuwveen Zevenhoven voor de belanghebbenden ter lezing een ontwerp-besluit van Ged. Staten van Z.-Holland en Utrecht, tot splitsing van de Nieuwkoopsche Droogmakerij, in twee polders, elk met een afzonderlijk bestuur. De vele tegenstanders van dezen maatregel beweren, dat daardoor dit schoone geheel met eenen bijna gewissen ondergang wordt bedreigd, doordien

de magt van de beide nu te ontstane *afzonderlijke* polders als *onafhankelijk waterschap* zal worden opgeofferd aan de hoogheemraadschappen van Rijn- en Amstelland. Men verneemt dan ook dat de ingelanden, vertegenwoordigende ruim 3000 bunders, de verzoekers van deze splitsing, die verre weg de minderheid uitmaken, daar zij slechts 650 bunders bezitten, zullen doen insinueren tot voldoening van alle te maken kosten en tot vergoeding der schade, die het gevolg der splitsing zullen zijn. *Hbl.*

*— Te Nijmegen en Maastricht zullen bij de 1e en 3e reg. inf. proeven worden genomen met een nieuw model ledergoed, om randsel en patroontasch met een riem over den schouder te dragen.

— Wij vernemen, dat door het dep. van oorlog aan de korpsen infanterie een nieuw voorschrift zal worden verstrekt omtrent het behandelen en de wijze van laden van het tiraljeurs geweer. *H. en Eff. bl.*

*— De kapt. bij de genie *de Wijs* is van Dordt naar Utrecht vertrokken, om hier werkzaam te blijven.

*— Nopens het onderzoek, dat omtrent kazernen en milit. hospitalen wordt ingesteld, schrijft men ons nader: »De minister van oorlog heeft aan de garnizoenskommandanten en belanghebbende autoriteiten eene cirkulaire gerigt, om in hunne garnizoenen eene kommissie zamen te stellen, bestaande uit den garnizoens-kommandant, den eerst aanwezenden off. van gez., den eerstaanw. off. der genie en de chefs der korpsen, ten einde na te gaan in welken staat de kazernen, de zieken-inrigtingen, de onderofficiers-woningen, enz. enz., zich bevinden; tevens zal die kommissie een rapport moeten uitbrengen over de prijzen der officierswoningen. — De kommissie zal vóór 1. Jan. 1860 haar rapport moeten ingediend hebben, zoodat men meent dat bij den minister van oorlog het plan bestaat om die garnizoenen, waarin de woningen niet naar behooren of schadelijk voor de gezondheid zijn, te doen ontruimen."

*— Men schrijft ons uit 't Nieuwe Diep, dat er wel vroeger sprake van is geweest, dat de Wassenaar welligt te Lissabon bevel zou bekomen naar O. I. te stevenen, maar dat dit denkbeeld thans geheel is ter zijde gesteld. De Wassenaar zal in 't volgende voorjaar hier te lande terugkeeren. Dat is wel wat spoedig van terugkeeren spreken, als men nog niet is uitgezeild, maar een berigtje over het waarschijnlijk vertrek van den Wassenaar naar Indië doet mij van terugkeeren gewagen.

Door het breken van de zware leggers van Z. M. stoomschip Wassenaar, heeft Z. M. korvet Juno nog al schade bekomen. De Wassenaar driftig wordende, kwam, gierende om de zware voorketting, op zijde der Juno, welke zeilklaar lag voor Oost-Indiën, met dat gevolg, dat voor- en bramsteng van de korvet braken, en de verschansing beschadigd werd. Alleen aan de doeltreffende maatregelen van den kommandant van de Wassenaar is het toe te schrijven, dat grootere schade, ja zelfs ongelukken zijn voorkomen.

— Het twaalftal te Amsterdam gevormd, ter vervulling van de vakature, ontstaan door 't overlijden van den heer *Brave* is: Ds. *Abresch*, pred. te Middelburg; *Ternooy Apel*, te Delft; *Berlage* te Zalt-Bommel; *Francken*, te Rotterdam; *ter Haar*, te Nijmegen; *Hooykaas Herderschee*, te Nijmegen; *Kits van Heyningen*, te Deventer; *Ten Kate*, te Middelburg; *van Oosterzee*, te Rotterdam; *Poortman*, te Zwolle; *Romeny*, te Leeuwarden; *van Toorenenbergen*, te Purmerend.

— Door wijlen den heer *Klosner*, te 's Bosch, is o. a. vermaakt aan de diakonie der Herv. *f* 1000, aan de armen der Herv. gem. *f* 500, aan 't Geref. weeshuis *f* 1000, aan 't R. K. weeshuis *f* 500, en aan de Israël. armen *f* 500.

— Het *Tijdschrift van Geneeskunde* deelt o. a. de volgende niet onbelangrijke waarnemingen mede, betreffende het heerschen der cholera in deze stad: Van 6 September tot 19 Oktober dezes jaars zijn hier ter stede 279 personen door de cholera aangetast. De verhouding van hen die genezen zijn tot het getal der dooden is ongunstiger dan bij de epidemie van 1848 en 1849; doch iets gunstiger dan bij de latere epidemien. De 279 lijders woonden in 193 huizen, wier wijknummer is opgegeven, doch 9 in schuiten of in niet met het wijknummer opgegeven huizen. Van die 193 woningen waren 113 in vroegere epidemien reeds aangetast; sommige waren nooit vrijgebleven. Bijzonder ongunstig is de verhouding voor de vier buitenwijken, aangezien in deze van de 50 aangetaste woningen of slopjes, 56 reeds vroeger aangetast waren. In deze buitenwijken vindt men dan ook de meeste moddersloten, mestvaalten en varkenshokken. In de buitenwijk M. waren van de 32 woningen, waarin de ziekte zich nu vertoond heeft, 22 ook reeds vroeger aangetast.

— De visscherij op houting gaat te Woudrichem zeer slecht. Visschers beweren, dat het digten der killen tusschen Werkendam en Dordt de oorzaak van het gemis aan die vischsoort zou wezen.

— De wegens medepligtigheid aan kindermoord, door hare dochter gepleegd, door het hof van Zwolle ter dood veroordeelde vrouw *Salomon* is te Zwolle in de gevangenis overleden.

— Te Lutten zijn een 15 en 30jarig jongeling, die beiden aan overvallen leden, terwijl men hen alleen liet, in 't vuur geraakt; den een heeft men een been moeten afzetten, de ander is geheel verbrand.

*— Voor korten tijd hebben mevr. en de heer *Doetsch* alhier een koncert in de Domkerk gegeven, dat goed bezocht en goed bevallen is. Zij zijn er door aangemoedigd nog een koncert te geven, met welwillende medewerking van de heeren *Dahmen*, *Becker*, *Uhmland* en *Haak;* dat koncert wordt *heden avond* in de zaal nevens den schouwburg gegeven, en we durven hopen, dat een belangstellend publiek het zal komen bijwonen.

— Men verneemt dat redaktiën van drie onzer geachte tijdschriften: de *Alg. Kunst- en Letterbode*, de *Nederl. Spectator* en de *Tijdstroom*, dezer dagen besloten hebben haar werk met 1 Jan. 1860 gezamenlijk voort te zetten, en aan den *Nederl. Spectator* zoodanige wijziging en uitbreiding te geven, dat voortaan, hetgeen in de drie afzonderlijke tijdschriften werd voorgestaan en medegedeeld, daarin vereenigd zal worden aangetroffen. De *Nederl. Spectator* zal in zijnen nieuwen vorm wekelijks bij de heeren *D. A. Thieme*, te Arnhem, en *Martinus Nyhoff*, te 's Gravenhage, worden uitgegeven. De Erven *Loosjes*, die tot nu toe den *Kunst- en Letterbode* in vereeniging met den heer *Nyhoff* te 's Gravenhage uitgaven, hebben aangekondigd dat zij de uitgave van dat tijdschrift, onder eene nieuwe redaktie, alleen zullen voortzetten.

→ Even als door de keizerin te Compiègne zijn door den tooneeldirekteur te Berlijn de krinolines voor goed afgeschaft, omdat die bij zitten, knielen, enz. onbehagelijke en soms onkiesche houdingen doen ontstaan.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 8 *Nov.*, 2,68 El.; + AP. 9.65. Gew. 15 d.
De Rijnhoogte te Keulen den 8. Nov. 11 voet 3 duim Rijnl.

Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

De Tweede Kamer heeft gister voortgezet de diskussie over het wetsontwerp betrekkelijk de spoorwegen.

Bij deze beraadslaging heeft de heer *Betz* op den voorgrond gesteld, dat hij, even als de eerste der sprekers uit Amsterdam, heeft getracht, zich lostemaken van elk plaatselijk belang, en alleen het algemeen belang heeft pogen in 't oog te houden en te waarderen, en op dien grond heeft hij beweerd, dat dit algemeene belang met de goedkeuring van de onderwerpelijke voordragt allezins zou worden bevorderd. Dit belang vereischt minder een weg, die goede renten voor de ondernemers kan opleveren, dan wel een handelsweg, en dan komt het meer aan op het goed en spoedig vervoer van goederen, dan van personen. Hem is voorgekomen, dat derhalve geenszins het binnenlandsch verkeer bij de nog aanteleggen spoorwegen op den voorgrond moet staan, maar daarentegen het buitenlandsch verkeer, en dat aan de verbetering en bevordering van dat verkeer de grootste behoefte is.

De Spr. erkent, met anderen, dat wij voortreffelijke waterwegen bezitten, maar meent, dat het onjuist is, te beweren, dat al de belemmeringen, die daarop drukken, zouden zijn opgeheven. Deze belemmeringen zijn de altijd nog bestaande Rijntollen, de dikwerf zich voordoende lage waterstand en ijs-belemmering, en het gebrek aan spoedig vervoer over dezelve; zonder welken spoed wij geenszins met anderen kunnen mededingen, en ten aanzien waarvan de ons omringende Staten ons zijn voorbijgestreefd.

De verdediging van de noordelijke lijn heeft de Spr. verklaard aan anderen te zullen overlaten, maar wat betreft den zuiden-spoorweg, deze is allezins berekend, om, naar des Spr's. oordeel, niet alleen Rotterdam, maar ook nog twee andere handelsteden aan de Maas en Zeeland, en zelfs Amsterdam met de zuidelijke handelswereld en de Rijnprovincien in verband te brengen, en hij ontkent de waarheid van het beweren, dat Amsterdam, met dergelijken weg, van dit verkeer zou zijn uitgesloten; — dat, indien dit zoo ware, de voordragt geenszins zou zijn te verdedigen, maar dat men van dergelijke vermeende afsluiting wel heeft gewaagd, maar het bewijs daarvan is schuldig gebleven.

De heer *Idserda* besprak meer bijzonder de rigting der Noorderlijn, en bestreed die op dezelfde gronden als zulks door andere Sprs. bereids is gedaan. Hij keurde af het gemis van eene verbinding van Groningen met de Hannoversche Westbaan; de nadeelige positie, waarin Harlingen was gebragt, de onregtvaardigheid, die ten aanzien van het binnenlandsch verkeer was gepleegd, ten gevolge waarvan de Friezen een grooten omweg moesten maken om Amsterdam of Rotterdam te bereiken; de opoffering van Groningen en Friesland aan den wensch om het onbetekenende Assen in het spoorwegnet op te nemen. Hij had ook bezwaar tegen de financiële voorwaarden, vond geenerlei waarborg in de berekeningen der regering, achtte de offers, die men vergde, veel te groot, en verlangde openbare konkurrentie in zake der spoorwegen. Op al deze gronden verklaarde de Spr. tegen de voordragt te zullen stemmen.

De heer *Dommer v. Poldersveldt* verdeelde de leden naar de verschillende kategoriën van inzigten in de spoorwegaangelegenheden. De eerste was, zeide hij, van hen die meenden dat geene groote behoefte aan een spoorwegnet bestond: de tweede van hen die een plan van eenvoudiger aard zouden wenschen voorgedragen te zien; de derde van hen die niet de voorgestelde maar andere rigtingen verlangden; de vierde eindelijk van hen die, ofschoon niet alle deelen der voorstellen goedkeurende, echter uit besef van bestaande behoefte, over ondergeschikte punten willen heenstappen. Tot deze laatste soort betuigde hij te behooren. De regering verdedigde hij tegen de aanvallen van velen omtrent het vermeende stelsellooze in hare handelingen, en achte de voorgedragen wijze om tot iets te geraken de geschiktste. Uit de geschiedenis der spoorwegen hier te lande bragt hij eenige bijzonderheden bij, ten betooge dat men tot nu toe hierin ongelukkig geweest is, blijkbaar uit het lang uitstel ondervonden in de aansluiting van den Rijn-spoorweg met Pruissen; uit de op de spoorwegen noodig gewordeu spoorversmalling; uit den wijden afstand van de stations der Rijn- en Hollandsche spoorwegen; uit de stremming der kommunikatie gedurende een deel des jaars tusschen Holland en België. De keuze van een centraal punt in het hart van het land zou hij ongelukkig achten, daar aldus Amsterdam, als zeehaven niet zeer geschikt geoordeeld, hetgeen het voorstel der kanalisatie door het smalste gedeelte van Holland bewees, ten koste van andere beter gelegen zeeplaatsen zou bevoordeeld worden. Ditzelfde zou geschieden door den aanleg van eene lijn van Utrecht naar 's Hertogenbosch, terwijl nog uit een technisch oogpunt de daarstelling van zoodanigen weg de grootste bezwaren zou opleveren. Hij verklaarde zich te verheugen, dat Zeeland in het ontworpen plan niet over het hoofd was gezien; de bezwaren tegen de uitvoering van de lijn van Rotterdam naar den Moerdijk geopperd, kwamen hem overdreven voor; lijnen van aansluiting van Tilburg aan België, van Nijmegen naar Crefeld en van Maastricht naar Nijmegen had hij gaarne daargesteld gezien. — Wat den riviervergang betrof, dien over de Maas geloofde hij bij Grave het best daargesteld te kunnen worden, die van de Waal bij Nijmegen zou drie wegen verbinden; niets verzette zich daartegen noch uit een technisch noch uit een krijgskundig oogpunt. Den aanleg der lijn Arnhem, Zutphen, Deventer en regts naar Rheine juichte hij toe; doch met leedwezen miste hij in de koncessiën de daarstelling der aansluiting van Groningen naar Leer en het leggen eener lijn van Leeuwarden naar Meppel. Ten opzigte van het finantiele in deze zaak ontkende hij niet dat door voor langen tijd de toekomst te binden nadeelen konden ontstaan, maar, oordeelende dat het beter ware aan de belangen van velen te voldoen, geloofde hij dat de daaruit voortspruitende bezwaren niet zoo overwegend waren om de zaak niet tot een einde te brengen. Vóór het wets-ontwerp verklaarde hij zijne stem te zullen uitbrengen.

De heer *v. Foreest* zegt in 't begin zijner rede, dat het hoogstwenschelijk is, dat er eene beslissing worde genomen. Wij mogen niet langer bij alle natien ten achter blijven. Niet alleen de belangen van handel en nijverheid, maar ook de eer, de waardigheid der kamer brengen het mede. Daarom stelt hij zich voor aan het einde van de diskussie eene poging aan te wenden om, zonder aanneming van het ontwerp, deze diskussie tot een goed einde te leiden, zoo niet van andere zijden daartoe eene poging worde aangewend. Spr. was steeds van oordeel, dat de staat zich niet met den aanleg van spoorwegen behoorde in te laten; dat de spoorweg-ondernemingen, uitsluitend tot de partikuliere industrie behoorden. Hij heeft echter later ingezien, dat dit niet geheel juist was. Het personen- en goederen-vervoer is niet van de roeping van den staat, maar wel het daarstellen van kommunikatie-middelen. De staat heeft b. v. de groote klinkerwegen aangelegd en onderhoudt de rivieren, waarop het vervoer per stoomschepen plaats heeft. Spr. doet uitkomen dat men aanleg en exploitatie van spoorwegen wel moet onderscheiden; de eerste behoort geheel tot den werkkring van den staat en gaat de krachten van partikulieren te boven; de laatste behoort tot dien der partikuliere industrie. Z. i. bestaat het meest rationele stelsel daarin, dat de wet de hoofdlijnen vaststelle, met welker daarstelling de staat zich kan inlaten; en daarna verpachte hij 't gebruik onder solide waarborgen aan de meestbiedende maatschappij, 't zij tegen eene som in eens, 't zij bij rente, geëvenredigd aan de bruto-opbrengst. Wat het spoorwegnet betreft, hij zet hierbij uiteen het nut van een algemeen net. Hij wil niet alleen den aanleg van alle voorgestelde lijnen, maar tevens de Friesche lijn, de lijn van Utrecht naar 's Bosch, de lijn van Groningen naar de Hannoversche Westbaan en ook de lijn naar het Nieuwe Diep.

Hij is en blijft in genoemde *tegen* de regeringsvoorstellen, en eindigt met de verklaring, dat hij, eene motie zal voordragen, die nagenoeg aldus zoude luiden: »De kamer, van oordeel zijnde, dat het wenschelijk is, dat bij *de* wet worde bepaald, welke lijnen door den staat zullen worden aangelegd, sluit

de beraadslagingen en noodigt de regering uit zoodanige voordragt te doen."

De heer *van Lijnden*, geeft ook zijn leedwezen te kennen dat deze kwestie in plaats van zich zuiver tot de spoorwegen te bepalen, in een strijd van lokale belangen is ontaard. Hij verklaart, dat hij zich door geen lokaal belang laat leiden. De plaats zijner inwoning heeft het grootste belang bij de goedkeuring van dit ontwerp, en toch moet hij verklaren, dat hij groote bezwaren daartegen heeft. Men heeft vroeger en ook nu zooveel bezwaren gevonden voor den handel en scheepvaart in den aanleg eener brug nabij Keulen, terwijl men thans de bezwaren voor den waterweg wil vermeerderen, door er nog twee à drie bruggen bij te voegen. Na nog onderscheidene punten te hebben beantwoord, treedt spreker in eene ontwikkeling van zijne bezwaren. Hij herinnert dat bij de daarstelling van spoorwegen drie stelsels in aanmerking komen: 1°. aanleg en exploitatie door den staat; 2°. aanleg door den staat en exploitatie door partikulieren; 3°. aanleg en exploitatie door partikulieren. De regering heeft aan dit laatste stelsel de voorkeur gegeven, maar wat zij heeft voorgedragen, zijn niets anders dan vermomde staats spoorwegen. Al de nadeelen daarvan neemt hij op zich, terwijl de voordeelen voor den staat verloren gaan. Hij schaart zich aan de zijde van hen, die aan staats-spoorwegen boven alles de voorkeur geven. Het werk moge dan wat duurder zijn, maar er zal beter werk worden geleverd, er zal een toezigt op het werk bestaan en er kan *à fur et à mesure* de middelen het toelaten, gewerkt worden. Hij kan zoo gaaf niet toegeven dat de Kamer zich tegen staats-spoorwegen zou hebben verklaard. De reg. heeft daartoe nooit een voorstel gedaan, de kamer heeft nooit bepaald van haar gevoelen daarover doen blijken. Men kan dus niet zeggen dat de kamer de zaak heeft beslist. Thans heeft de staat al de lasten zonder eenige der lusten op zich genomen. Het zal den staat op aanzienlijke kosten komen, en dan blijft het nog onzeker of de onderneming ten uitvoer zal kunnen gelegd worden. Er is nu berekend dat de spoorwegen 100 millioen aan de schatkist zullen kosten. Vroeger werd door de liberale partij in de kamer steeds beweerd, dat aan iederen gulden een druppel zweet van den belastingschuldige kleefde; werkt de belastingschuldige thans minder in het zweet zijns aanschijns? Wat het subsidiën-stelsel aangaat, moet hij zeggen dat de ondervinding hem geleerd heeft, dat het vragen van koncessie slechts een azen op subsidie is. Naar zijne overtuiging mag eene onderneming van dat gewigt als de spoorwegen niet aan de partikuliere industrie worden overgelaten.

De heer *de Bieberstein* treedt op tot verdediging van de lijn Nijmegen-Venlo-Roermond-Maastricht. Hij schetst de voordeelen van de opgegeven lijn, die de meest regtstreeksche verbinding daarstelt en de kortste weg is tusschen de Noordelijke provinciën tusschen Amsterdam en Utrecht, met Limburg, Luxemburg en regtstreeks naar Parijs. Hij stemt *voor* het ontwerp, niet in het belang van de Mokerheide, maar in dat van Nederland, welks welvaart door den aanleg der spoorwegen zal worden bevorderd.

Heden voortzetting der diskussiën.

MADRID, 8 November.

Het ultimatum door onze regering aan de Marokkaansche gezonden, bestond uit de volgende punten: 1. De aanvoerder der Moorsche troepen zou zelfs de Spaansche vlag weder planten ter plaatse van waar zij door de Vandalen van Auggera was afgehaald, en zijne soldaten zouden haar begroeten. 2. De bewerkers van de jongste aanvallen zouden met de uiterste gestrengheid gestraft worden in bijzijn van het Spaansch garnizoen. 3. De regering van Marokko zou twee ingenieurs benoemen, die, met twee Spaansche ingenieurs de geschiktste plaats voor de nieuwe grensscheiding zouden aanwijzen, Sierru Bullones tot grondslag aannemende.

MADRID, 3 November.

De bisschoppen vaardigen zeer oorlogzuchtige mandementen uit, en, in strijd met de verzekering van *O'Donnell*, dat Spanje niet tegen Marokko optrekt, bezield met veroveringslust, zien zij reeds het Afrikaansche rijk onder het juk van het Evangelie, en de halve maan op de moskeeën en minarets door het kruis vervangen. In een mandement aan het leger laat de patriarch der Indiën den heiligen geest een plagiaat begaan op *Horatius*. Na nl. het leger toegevoegd te hebben, dat het, overwinnende, zijne dankbaarheid te kennen zal geven door de woorden »de Heer heeft zijn volk verlost en het de vrijheid gegeven," zegt hij: »zoo gij valt, zult gij stervende, en dat zal u ten troost zijn, die woorden van den heiligen geest herhalen: »Hoe zoet en eervol is het voor het vaderland te sterven" *(Dulce et decorum est pro patria mori. — Horatius).*

ROME, 5 November.

De financiele konsulta is bijeengeroepen tegen het laatst dezer maand. Het deficit, ontstaan sedert den opstand in de Romagna, wordt op 300,000 kroonen 's maands berekend.

Eene kommissie van kardinalen is belast met de herziening van de burgerlijke wetten.

TURIJN, 4 November.

De *Diritto* zegt, dat men verzekert, dat de koning op den brief van keizer *Napoleon* geantwoord heeft: »Zoo de keizer der Franschen gebonden is door de overeenkomst van Villafranca, is de koning van Sardinië door de wenschen der volkeren gebonden."

WEENEN, 6 November.

De regering heeft besloten, de troepen in Hongarije aanmerkelijk te vermeerderen.

De heer *v. Hubner* is per telegraaf heden uit Venetië ontboden.

Over den brief van keizer *Napoleon* aan den koning van Sardinië, zegt de *Ost. Deutsche Post*: Als men bedenkt, dat sedert den brief aan *Edgard Neij* tien volle jaren verloopen zijn, zonder dat de magtige schrijver den inhoud heeft kunnen verwezenlijken, wie zal het dan overdreven vinden te zeggen, dat het zoo ingewikkeld plan, in den brief aan *Victor Emmanuel* blootgelegd, ook wel tien jaartjes zal noodig hebben eer het tot verwezenlijking komt.

Men heeft zich hier er over verwonderd, dat de Hongaarsche burgerstand zich aan de trotsche Magnaten bij de nationale beweging aansloot. Men vergeet daarbij, dat men voor de burgerij nimmer iets gedaan heeft. Integendeel, het burgerl. wetboek geraakt in verval door de overmagt van 't geestelijk gezag, dat niet alleen zich meester maakt van de geheele verpleging der armen, van 't bestuur van hospitalen en gevangenissen, maar dat ook verbeteringen in handel- en fabriekwezen tegenwerkt en in huwelijkszaken groote moeijelijkheden in 't leven roept. De Hongaar is aan die suprematie van Rome niet gewend, en 't ergert hem, dat te Weenen zoo weinig wordt gelet op de behoeften des volks. Daarom sluit men zich in Hongarije aan de aristokratiesche beweging ten gunste van het herstel der oude staatsregeling aan, eene beweging, die zich zoo ontwikkelt, dat ze te Weenen teregt vrees doet ontstaan.

Uit Pesth meldt men, dat graaf *Stephanus Schegezeji* aan de maatschappij en het politiek leven hergeven is. De graaf is de hoofdaanlegger geweest der konstitutioneele beweging van 1825 tot 1848. Toen echter in 1848 de revolutie uitbrak, trok hij, daar hij er de noodlottigste gevolgen voor zijn vaderland van duchtte, zich dit zoozeer aan, dat zijne geestvermogens er door werden aangetast en hij in een krankzinnigen-gesticht moest verpleegd worden. Hij is nu sedert een jaar geheel hersteld, en weder ten volle gezind ten beste zijns vaderlands te werken.

BERLIJN, 7 November.

De formeele uitnoodiging tot het kongres heeft nog niet plaats gehad. Naar men zegt, is er eene mogendheid die een openlijk en rond programma tot voorwaarde harer deelname stelt.

Het bevestigt zich, dat onder de door de regering in de aanstaande zitting in te dienen wets-ontwerpen dat omtrent het burgerlijk huwelijk zich zal bevinden, gewijzigd in den geest der gevoelens van de meerderheid der Tweede Kamer.

De beroemde kunst-galerij van *Soder* wordt verkocht. Den eersten dag heeft de verkoop 90000 thlrs. opgebragt. Onder de verkochte stukken bevond zich een *Correggio*, voor 4955 th., een kleine *Raphaël*, 10200 th., een *Rubens*, 1901 th., een *van Eyck*, 1426 th.; een *Dow*, 1910 th., twee stukjes van *Ruysdael* 14825 th.

Uit Hamburg schrijft men, dat in de Zweedsche kamers der geestelijkheid en van den adel zich reeds bij voorbaat eene sterke oppositie heeft gevormd tegen elke wet, die de prerogatieven dier beide standen slechts eenigzins zou kunnen kortwieken. De kamer van den adel is in twee partijen verdeeld, waarvan de eene, aan het hof zeer magtig, de in werking zijnde konstitutie tot elken prijs ongeschonden wil laten en niet de geringste koncessie aan het liberalisme wil doen, terwijl de andere, eveneens konservatief, de tegenwoordige instellingen des lands meer in overeenstemming met den stand der beschaving zou willen brengen. Bij de verkiezing der komitees in deze kamer heeft de hofpartij eenige stemmen meer gekregen en zal dus gedurende de aanstaande zitting de meerderheid in de kommissiën hebben.

LONDEN, 7 November.

De *Morn. Post* levert heden een artikel, waarin hij zegt, dat wanneer de nationale vergaderingen van Midden-Italië, die ter benoeming van een regent zullen bijeenkomen, daartoe zijn aangemoedigd door den koning van Sardinië en deze de zekerheid erlangd heeft, dat de keizer der Franschen, hoezeer niet openlijk zoodanig besluit kunnende goedkeuren, er zich toch niet tegen zal verzetten, dit alles belangrijke kenteekenen zijn, die het bewijs leveren dat de Engelsche en Fransche staatkunde elkander naderen. Alles, zegt het blad, wat de vrienden der orde in Midden-Italië krachtig maken en aanmoedigen kan, moet de toestemming der beide groote Westersche mogendheden ontvangen, die, zoo zij al over de middelen mogen verschillen, het toch eens zijn over het doel, nl. de noodwendigheid om op het kongres de grondslagen te leggen tot een duurzamen vrede. En hoe zou men den vrede spoediger en gemakkelijker verzekeren dan door eerbiediging van den duidelijk uitgedrukten wil des Italiaanschen volks.

Op het paleis te Windsor is ontvangen het prachtige geschenk, dat de maradjah van Cachemire aan koningin *Victoria* heeft gezonden, en dat eene waarde heeft van £ 150.000 (ƒ 1,800,000. Het bestaat uit een tent van echt kachemieren stof en een massief gouden rustbed.

Onze konsul-generaal te Caïro heeft, namens de koningin, den onderkoning van Egypte eene lokomotief gegeven als blijk van erkentelijkheid voor de in der tijd verleende toestemming tot den doortogt onzer indische troepen over het Egyptisch grondgebied.

Uit New-York meldt men dat den 25. de instruktie tegen *Brown*, *Stevens* en konsorten, de rebellen van *Harpers Ferry*, te Charleston was aangevangen. *Brown* wilde den hem ambtshalve toegevoegden advokaat niet aannemen, verklarende, dat toch reeds vooraf over zijne zaak beslist was.

Uti Zuid Amerika verneemt men de sluiting der Braziliaansche kamers, bij welke gelegenheid de keizer verklaarde, dat zijne regering in den strijd tusschen den Argentijnschen Bond en Buenos Aires de strikte onzijdigheid in acht zou nemen.

PARIJS, 7 November.

Prins *Jerôme* heeft in den nacht van Donderdag op Vrijdag een zeer bedenkelijken aanval van hartkramp gehad; hij is echter nu iets beter.

Het budget voor 1860 bedraagt 1,824,957,778 fr., zonder de buitengewone kredieten.

De heer *Jourdan*, een der voornaamste redakteurs van het anders Engelschgezinde blad de *Siècle*, heeft zich door den stroom der denkbeelden, die een groot deel van het publiek beheerschen, laten medeslepen, en onder den titel van »De oorlog met Engeland" eene brochure geschreven, waarin hij, zonder juist een bepaalden oorlog tegen Engeland te prediken, wil betoogen, dat het tijd is, dat de Engelsche regering voortaan hare egoïstische, heerschzuchtige en eerzuchtige politiek laat varen, waardoor Europa gekrenkt wordt en die het nie meer verduren wil. De schrijver komt in die brochure tot eene vergelijking tusschen de strijdkrachten en erkent Engelands meerderheid op een gewigtig punt. »Wij hebben," zegt hij, »meer dan Engeland, eene in den oorlog geharde bevolking, een leger dat het beginsel van gelijkheid boven alle legers van Europa verheft; wij hebben alle magt der demokratie. Engeland heeft boven ons slechts ééne wezenlijke, onbetwistbare, onbetwiste meerderheid; het heeft de vrijheid in den ruimsten zin, persvrijheid, vrijheid van vereeniging, enz. Aan die verovering heeft het zijn ware grootheid te danken. Vrijheid en gelijkheid zijn in het arsenaal der zedelijke krachten, wat de getrokken kanonnen en de stoom in dat der materiëele zijn. De gelijkheid, ze is door onze vaders veroverd, en heeft onze rede, onze instellingen, onze wetten doordrongen, ze is er in vastgeworteld. Engeland heeft de vrijheid, waarom zouden wij haar niet ook hebben? waarom zouden wij ons van een zoo krachtig of- en defensief wapen berooven, van een wapen dat schept in plaats van te vernielen, dat opregt in plaats van omver te werpen? Waarom een bondgenoot, die morgen een vijand kan zijn, het uitsluitend bezit gelaten van een goed, dat wij ons ook kunnen toeëigenen, met welks gebruik wij ons reeds gemeenzaam gemaakt hebben? Met de geschiedenis in de hand kan men zeggen, dat aan de vrijheid het oud Engeland, dat initiatief, die grootheid van opvatting en uitvoering te danken heeft, die het in de eerste rij onder de volken geplaatst hebben; aan de vrijheid heeft het te danken gehad, dat het alle hinderpalen op zijn weg te boven gekomen; tot de vrijheid heeft de groote Peel zich gewend, toen hij het vraagstuk der granen wilde oplossen; en zoo het nog noodig ware te herinneren hoe buitengewoon veel Engeland aan de vrijheid hecht, behoefden wij slechts te herinneren welke pogingen het steeds heeft aangewend, om er het monopolie van te behouden, om de andere volken te beletten haar te genieten, of om te maken, dat zij, die haar reeds genoten, haar misbruikten. Daar dus de vrijheid een zoo krachtig wapen is, laat ons haar in onze wetboeken inschrijven. De Engelsche regering acht zich des te sterker tegen ons en tegen geheel Europa, omdat zij weet, dat Europa op een zoo gewigtig punt ongewapend is. Wapenen wij ons dus, en dat zal welligt voldoende zijn om Engeland het anachronisme zijner pretentiën te doen begrijpen, om het tot een billijker begrip van zijn toestand en van den toestand van Europa te brengen."

— 8 *Nov.* Rente op tijd 3 pCt. 70.10; Fr.-Oost Spw. 548.75; Sp. $1\frac{1}{2}$ pCt. —, 3 pCt. $52\frac{3}{4}$.

BRUSSEL, 8 November.

Te Mechelen is de kommissaris van policie, die eene dame wilde redden, die door een aankomenden trein dreigde te worden omvergeworpen, zelve daardoor onder de wielen der lokomotief geraakt en geheel vermorzeld is. — Bij Montigny sur Sambre is eene vrouw bij 't overgaan van eene spoorwegbrug door een trein omvergeworpen en gedood.

ADVERTENTIËN.

*** 19 October j.l. overleed mijn Echtgenoot HENDRIK DE JONG, Genees-, Heel- en Verloskundige te Zuilen, in den ouderdom van 50 jaren.

Voor de vele blijken van deelneming betuig ik mijn hartelijken dank.

Zuylen, 8 Nov. 1859. G. PET. Wed. H. DE JONG.

Wegens familiebetrekkingen is deze eerst heden geplaatst.

*** Heden overleed, na een langdurig maar zeer geduldig lijden, tot mijn leedwezen en tot diepe droefheid van zijne vrouw en kinderen, HENDRIK BOEKWEG, in den ouderdom van ruim zeventig jaren, waarvan hij 45 jaren mijne Moeder en mij met liefde en hartelijkheid gediend heeft.

Huize *Veelzigt* te Zeijst,
den 6. November 1859. C. I. J. VAN GHESEL.

Zaal naast den Schouwburg.

*** Heden Woensdag den 9. Nov. **GROOT VOCAAL en INSTRUMENTAAL-CONCERT**, te geven door de Zangeres Mevrouw **Alexandrine Doetsch**, en den Pianist en Organist **Doetsch** uit Keulen, met medewerking van de Heeren *Becker*, *Haak*, *Dahmen* en *Umland* alhier.

PROGRAMMA.

1. Quartett voor 2 violen, alt en violoncel van Beethoven.
2. Scène en Aria uit „Romeo en Julia" van Bellini.
3. Fantasie van Herz. (Piano)
4. Aria uit „Stradella" van Flottow.
5. La Cascade voor Piano van Pauer.

PAUZE.

6. Duet uit „Lucretia" van Donizetti.
7. Quartet van Mozart.
8. Bedelaars-Aria uit de „Profeet" van Meijerbeer.
9. Liederen.

Entree *f* 1,00 de Persoon.

Aanvang ten 8 *ure*.

P. S. Men wordt vriendelijk verzocht in de *Zaal niet te Rooken*.

*** De Heer P. V. D. MOSS VAN SPIJK zal Donderdag, den 10. November, des avonds om 7 ure, in het Lokaal van Kunsten en Wetenschappen, mededeelingen doen omtrent eenige Godsdienstige opwekkingen hier te lande.

GEREGTELIJKE AANKONDIGING.

*** Bij brieven van meerderjarigverklaring door den Hoogen Raad, verleend den 14. October 1859, goedgekeurd bij 's Konings besluit van 27 October 1859, No. 64, en geregistreerd den 4. November 1859, zijn aan CATHARINA MARGARETHA TEMPLEMAN VAN DER HOEVEN, wonende te Utrecht, gegeven al de regten bij de wet aan meerderjarigen toegekend, behoudens de bepaling van art. 478 Burgerlijk Wetboek.

C. J. FRANÇOIS,
Procureur bij den Hoogen Raad.

*** De Notaris DE BALBIAN VAN DOORN zal, op Vrijdag 11 November 1859, s'morgens ten 9 ure, te Jutphaas, op het Kerkhof, op Veelust, op Wijnestein en op Stormerdijk, verkoopen: Zware **Sparreboomen**, geschikt voor Heimasten; nagenoeg 400 zeer zware **Schietwilgen; 6 jarig Elzenhout** en **Takkebosen.**

*** De Notaris VAN GEYTENBEEK, gevestigd te Harmelen, zal in het openbaar verkoopen:

Op Woensdag 16 November 1859, in het *Wapen van Gouda*, aan de Meern onder Veldhuizen:

Ruim 4 b. welgewassen **Elzen** en **Essen Hakhout,** benevens eenige **Sparren en Populieren Boomen** en **Brandhout,** gelegen op en achter de Buitenplaats *Overvliet*, aan de Meern, onder Vleuten, en in Reijerscop, onder Veldhuizen.

Op Vrijdag 18 November 1859, voorm. 11 ure, in het Gemeentehuis te Harmelen:

Ruim 5 b. welgewassen **Elzen, Essen** en **Geldersch Hak-** en **Hoephout, Stikteen,** benevene circa 200 gladde en gave **Wilgen** en **Populieren Boomen,** onder Harmelen, Vleuten en Teckop.

Breeder bij billetten.

*** Men zal op Maandag den 21. November 1859, des voorm. 10 ure, in het Gemeentehuis te Vleuten, ten overstaan van den Notaris J. J. VAN DEN HELM, gevestigd te Maarsseveen, verkoopen:

Ongeveer 10 Bunders **Griend-** en **Elzen Hakhout, Stikteen** en **200** gave **Populieren** en **Wilgen Boomen,** geschikt voor werkhout; alles onder Vleuten.

*** Men zal op Zaturdag den 26. November 1859, des namiddags ten vijf ure, in het Lokaal van Verkoopingen, te Utrecht, achter St. Pieter, in het openbaar verkoopen:

Twaalf KAMEREN of WONINGEN met Erf en Grond, staande en gelegen te Utrecht, in de Groote Eligensteeg, in de Waterpoort, wijk A, Nos. 111 tot en met 122.

Te zamen verhuurd voor *f* 7.15 in de week.

Eerst ieder afzonderlijk en daarna gecombineerd te veilen.

Breeder bij billetten, en nader onderrigt ten Kantore van den Notaris BORRET te Utrecht.

*** **TE HUUR** met 1°. Mei aanstaande voor *f* 500 eene HEERENHUIZINGE, op een der levendigste standen binnen Utrecht, bevattende vier beneden en vijf bovenkamers, zolders, keukens, kelder, tuin en verdere gemakken; met franko brieven te bevragen onder letters A. B. bij den Boekhandelaar S. ALTER, Lijnmarkt, alhier.

WAPENS.

Alle mogelijke soorten van **Schermartikelen, Wapens** tot Luxe voor Kamerversiering, alsmede eene groote partij fijne en ordinaire **Jagtgeweren,** van de grootste Fabrieken in Luik; voor de deugdelijkheid wordt een jaar ingestaan. Verder eene uitmuntende partij **Mascon Dolken,** in verschillende groote en vorm.

Informatien aan de *Zwemschool*.

NB. De Avond-Cursus in de **Gymnastiek** is op Woensdag en Zaturdag van 6—7 uur voor Jongelingen beneden de 14 jaren en van 7—8 uur voor Jongelingen van 14 tot 18 jaar.

NIEUWE GOEDKOOPE BOEKWERKEN,

BIJZONDER AANBEVELENSWAARDIG

ALS WINTERAVOND-LECTUUR.

I.

Godsdienstige en Zedelijke Novellen, van C. E. VAN KOETSVELD. 3 deelen compleet. *Tweede goedkoope uitgave;* met vign. Ingenaaid *f* 4,80. Gebonden *f* 5,70.

II.

Juweelen van Berthold Auerbach. Met een aanprijzenden Brief van Mr. J. VAN LENNEP; 2 deelen, met vign. Ingenaaid *f* 3,40. Gebonden *f* 4,—.

III.

Nieuwe Bijdragen tot de Geschiedenis van het Strafregt, door J. B. CHRISTEMEIJER. *Tweede, veel vermeerderde, goedkoope uitgave.* Met eene plaat. Prijs *f* 1,50.

*** De ERVEN C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, te *Groningen*, geven uit:

DE HUISVRIEND;

GEMENGDE LECTUUR

VOOR

BURGERS IN STAD EN LAND,

VERZAMELD DOOR

J. J. A. GOEVERNEUR.

Dit reeds gedurende zeventien jaren gunstig bekende Tijdschrift wordt uitgegeven in maandelijksche Afleveringen, elk van 2 à 3 vellen druks in dubbele kolommen imperiaal 8vo, zoodat er jaarlijks **26** vellen verschijnen, die te zamen een lijvig boekdeel uitmaken en door den duidelijken, maar compressen druk den inhoud bevatten van **104** vellen gewoon groot octavo.

De rijke inhoud is verdeeld in schetsen, verhalen, volksoverleveringen, enz., in bijdragen tot natuur- landen- volkenkennis, in stukjes ons maatschappelijk, burgerlijk en huiselijk leven betreffende, in kleinere stukjes van gemengden inhoud, in gedichten en rijmen. Een beoordeelaar zegt van de Huisvriend: „wie eene onderhoudende, afwisselende, nuttige en aangename lectuur verlangt, in een goeden geest geschreven, nu eens ernstig, dan vrolijk, doorgaans in behagelijken stijl, die schaffe zich den Huisvriend aan."

De prijs van den Huisvriend is voor iederen jaargang ***f* 3—00.**

Men teekent in bij alle Boekhandelaren in dit rijk, bij wie enkele afleveringen ter inzage te bekomen zijn.

Inhoud van de 11de Aflevering van den loopenden jaargang. *Meisjesbrieven;* OTTILLIE WILDERMUTH *nageschreven door* J. J. A. G. — *Een goed huismiddel.* — *Voorheen en thans.* — *De Westmans-eilanden; naar* Dr. G. HARTWIG. — *Geweten.* — *De meisjes-verkoop.* — *Een woord van* LESSING. — *Volksverhalen uit Bretagne; naar* CLAIRE VON GLÜMER: IV BERTRAND DU GUESCLINS *wonderlijke vrijerij en huwelijk.* — *In 't gebergte.* — *Post hoc — ergo propter hoc; of omdat het daarna gebeurt, gebeurt het ook daarom.* — *Overdragtelijk.* — *Stonden des heils.* — *Opmerkingen van een oud man.*

*** **Men vraagt** te 's Gravenhage, om dadelijk in dienst te treden, eene NOODHULP KEUKENMEID, die tevens huiswerk verrigten kan. Adres brieven franco letter S., Hulppostkantoor te Harmelen, prov. Utrecht.

*** **TE HUUR,** in het midden der stad bij een klein huisgezin, een GEMEUBILEERDE KAMER met een SLAAPKAMERTJE, voor *f* 10 per maand. Adres onder lett. A. bij den Boekverkooper J. GREVEN, Ganzenmarkt alhier.

*** In een Garen- en Bandwinkel wordt ten spoedigste **gevraagd** eene JUFVROUW van de P. G., goede getuigen kunnende overleggen en liefst volkomen met bovengenoemd vak bekend. Adres met franco brieven onder lett. N. aan het bureau dezer Courant.

*** **R. WEEMHOFF** vertrekt op *Middelburg* en *Zeeland*, Zaturdag van de Kade bij de Weerd Barrière.

J. VAN OUWERKERKEN vertrekt op *'s Bosch* van dezelfde Kade.

*** Bij T. C. B. TEN HAGEN, te 's Gravenhage, is van de pers gekomen, en is alom verkrijgbaar;

Een SPOORWEGGESCHENK

VAN 230 MILLIOEN,

door **POTDEVIN.** — Prijs 25 Cts.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

Nov.	Uren.	Wind- rigt.	Wind- kr.	Barom. bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d.Temp.	Vochtigh.	Gev. regen.	*Opmerkingen.*
			N q.						
8	2	wzw.	1.5	755.05	49.3	+ 2.2	0.76	1.2	Ligt bewolkt.
	10	zw.	6.5	52.71	44.8	+ 3.2	0.94	3.3	Zw. bew. reg.
9	8	nw.	6.0	59.89	45.0	+ 3.4	0.85	2.3	Bewolkt.

PRIJZEN DER EFFEKTEN.

AMSTERDAM 8 November 1859.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld	2 1/2 pCt.	63 13/16	64 1/16	63 13/16
dito dito	3 „	76	76 1/16	
dito dito	4 „	97 1/8	97 1/4	97 1/8
Handelmaatschappij. .	4 1/2 „	126 1/4	126 1/2	126 1/4
Oost-Indische Leening	4 „	96 1/2		
BELGIE.				
Certifik. bij *Rotschild* .	2 1/2 pCt.	51 11/16		
SPANJE.				
Obligatien	1 3/4 pCt.	31 13/16	32	31 13/16
Obligatien	3 „	43 1/2		
Binnenl. Schuld. . . .	3 „	41 9/16	41 13/16	41 9/16
Amortisable		10 5/8		
PORTUGAL.				
Obligatiën	3 pCt.	43 1/2	43 9/16	
dito 1856/59. . .	3 „	42 1/16	42 1/8	
RUSLAND.				
Oblig. bij *Hope en C°.*	5 „	103 3/8		
Obligat. 1828 & 1829.	5 „	101 3/4	101 7/8	
Certifikat. 1831 & 1833	5 „	85 1/4	85 3/8	
Certifikaten 1840 . . .	4 „	80 3/4		
Cert. bij *Stieglitz* . . .	4 „	80 1/4		
dito 5e Serie	5 „	89 1/2	89 11/16	89 11/16
dito 1855 6e Serie . .	5 „	99 1/8	99 9/16	99 1/8
dito Adm. te Londen	3 „	63 7/8		
Certifik. van Assign. .	6 „	61 11/16	61 3/4	
POLEN.				
Aand. 1835, fl. 500		158		
Obligatiën	4 pCt.	77 11/16		
PRUISSEN.				
Obligatiën	5 „	101 1/2		
OOSTENRIJK.				
Oblig. Metaliek	5 pCt.	53 3/8	53 11/16	53 3/8
Oblig. Rente Am.. . .	5 „	72 7/8	73 1/4	72 7/8
dito dito Nat. 1854. .	5 „	57 5/16	57 3/4	57 3/8
dito dito	2 1/2 „	28 1/2	28 11/16	28 1/2
BRAZILIE.				
Geldl. 1824, £ 100. .	5 pCt.	99 1/2		
AMERIKA.				
Ecuad. Oblig. 1855. .	1 „	14 9/16	14 7/8	
Venez. Oblig.	3 „	27 1/4	27 5/8	
Grenada, Oblig. . . .	3 1/4 „	15 1/8		
Mexiko, Obl.	3 „	21 1/16	21 1/4	12 1/8
N.-Am. Illin. Obl. C. B.	7 „	79 5/8		

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 267
de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

Stedelijke Raad van Utrecht.

Vervolg en slot der zitting van Vrijdag 28 Oktober.

De heer *Metelerkamp* zegt, dat de aanvraag niet gaat van het genootschap voor landbouw en kruidnde, maar van de Utrechtsche afdeeling van dat nootschap. Spr. moet mededeelen, dat die afdeeling h het meest bezig houdt met de bloemenkultuur deze stad te bevorderen, en dat hij wel niet zal hoeven de vergadering te zeggen, op welk eene hoogte zelve hier ter stede staat; Spr. is volkomen overgd, dat, wil de afdeeling nuttig werkzaam blijven n, zij de toelage noodig heeft.

De heer *Pabst* deelt in het gevoelen van den heer per. De raad moet geen *f* 150 voor dergelijke ken geven. Kan het genootschap niet bestaan, het dan te niet, maar geld uit stadskas moet er niet or gegeven worden. Dit wil echter niet zeggen, t Spr. ondersteuning aan dergelijke zaken wil onttrekken. Met liefde zou Spr. den post zien, als in aats van die *f* 150 twee of drie stadsmedailles door n raad wierden gegeven, maar nu men eenvoudig ne som van *f* 150 als toelage uittrekt, kan het nootschap met het geld doen wat het wil, en dus e gelden voor iets anders besteden.

De heer *Metelerkamp* merkt aan, dat het gegeven ordt voor twee gouden medailles.

De heer *Boer* hoort met leedwezen, dat de toestand r bloememkultuur alhier zóó kwijnende is, dat zij 150 uit stads kas noodig heeft om in het leven blijven. Is dat zoo, dan is Spr. ook overtuigd, t die tak van nijverheid hier niet langer kan estaan, en die *f* 150 niets tot zijne redding zullen doen, terwijl hij de overtuiging heeft, dat, als j werkelijk bloeijen zal, zij dat ook doen zal zoner medailles en toelagen. Spr. is daarom tegen en post, en het doet hem leed, in deze vergadeing het beschermend stelsel en de uitreiking van remiën te hooren verdedigen door een sekretaris er Kamer van koophandel.

De heer *Metelerkamp* heeft niet gezegd, dat de bloemenkultuur kwijnt, maar wel dat de afdeeling die oelage noodig heeft, indien zij niet achteruit zal gaan.

Den heer *v. Lier* komt het niet aannemelijk voor, dat de bloei der afdeeling een grond zou zijn om ubsidie te weigeren, daar een tijdelijk gunstige financieele toestand niets voor den duurzamen bloei belist, noch, uit den aard der zake, beslissen kan dit s dus zeer precies. Het genootschap kan het eene aar bloeijen, het andere minder. Op dezen grond kan men derhalve toelage niet weigeren aan een genootschap voor hetwelk de raad gewis alle sympathie heeft.

De heer *de Muralt* is geen voorstander van bescherming der nijverheid, maar vereenigt zich slechts met de beschouwing der komm., die in de toelage een bewijs van belangstelling ziet, gelijk overal elders aan soortgelijke inrigtingen gegeven wordt.

Met 21 tegen 6 stemmen wordt het artikel aangenomen. Tegen stemmen de HH. *Bisdom*, *Boer*, *v. Geuns*, *Schuurman*, *Schuller*, *Kol.*

101. *Toelage aan de hoogeschool* . . *f* 5,000

De heer *de Graaf* wenscht deze subsidie niet te geven, ten eerste omdat hij overtuigd is, dat zij niet onvermijdelijk noodig is, ten tweede omdat hem is gebleken uit de staatsbegrooting, dat er zoodanige subsidiën voor verschillende einden als waartoe de stads subsidie is aangevraagd ruimschoots kunnen worden bekostigd, ten derde omdat de subsidiën zoo zijn beheerd, dat en kapitaal is opgezameld, en Spr. meent, dat als van stadswege kapitalen moeten worden opgezameld, men het zelf kan doen en geen ander noodig heeft.

De heer *Karsten* meent te moeten aandringen op hetgeen is aangemerkt in het rapport der komm., waarin gezegd wordt, dat de meesten der leden, "ofschoon de juistheid der voorgedragene bedenkingen niet volkomen kunnende wederleggen, echter ten opzigte van deze uitgaaf minder ongunstig gestemd en van gevoelen waren, dat zij als een onderpand van de hooge waarde, die de stad Utrecht aan de hoogeschool, als haar sieraad en haar roem, blijft hechten, wel kon verdedigd worden." Spr. is het met het gevoelen dier meerderheid volkomen eens. Wat betreft de daartegen door den heer *de Graaf* gemaakte aanmerking, dat de stad zelve ten dienste der hoogeschool, voor eene of andere nuttige inrigting, gelden zou kunnen besparen, merkt Spr. op, dat dan op het budget eene som tot dat einde zou moeten worden uitgetrokken, doch dat door de voorgestelde subsidie te schrappen dat doel zekerlijk niet zou worden bereikt. Ter beantwoording der vraag, of de akademie eene subsidie van stadswege noodig heeft, wijst Spr. op vroegeren tijd. Vroeger was de Hoogeschool grootendeels ten laste van de stad; sedert zij eene landsinrigting is geworden en op landskosten onderhouden wordt, is zij echter veel zuiniger bedeeld dan de Leidsche Hoogeschool. Ter gemoetkoming daaraan is door de stad eene bijdrage gegeven tot ondersteuning van materiële inrigtingen. Dit heeft sedert eene lange reeks van jaren plaats gevonden. Zal men nu thans, nu de akademische inrigtingen, tot uitbreiding en verbetering, steeds meerdere kosten vorderen, terwijl van wege den senaat der hoogeschool bij de regering op verhooging der subsidiën voor de bibliotheek en andere instellingen wordt aangedrongen, van stadswege de sedert zoo vele jaren verleende ondersteuning weigeren? Dit zoude van de belangstelling der stad weinig getuigen en gewis een ongunstigen indruk maken. Spr. gelooft, dat de akademie die ondersteuning behoeft, dat het niet doelmatig zou zijn haar die op dit oogenblik, na veertig jaren daarvan in het genot te zijn geweest, te onttrekken, en dat, zoo de raad het nuttiger achtte zelf gelden tot het tot stand te brengen eener akademische inrigting op te sparen, men dan niet kon spreken van dezen post op het budget te schrappen.

De heer *de Graaf* zegt, dat de subsidie eerst in 1841 verleend is voor onderscheidene zaken, in het besluit opgenoemd, en dat daarbij bepaald is, dat in 1851 de overeenkomst zou worden herzien, en uitgemaakt of de subsidie nog noodig was, in welk geval door de provincie en de stad nieuwe maatregelen zouden genomen worden. De prov. subsidie is verminderd; Spr. gelooft zelfs nu geheel afgeschaft, dus aan het prov. bestuur schijnt gebleken te zijn, dat de subsidie niet meer onvermijdelijk noodig is. De herziening in 1854 heeft niet plaats gehad; dat is dus een verzuim, dat nu kan hersteld worden.

De heer *Pabst* heeft ten vorigen jare het raadsbesluit voor den dag gebragt, volgens hetwelk die *f* 1000 worden betaald, en daaruit gebleken is, dat reeds gedurende jaren de tijd verloopen was, waarvoor de raad ze verleend had. Spr. heeft toen gezegd, dat hij voor den post zal blijven stemmen, mits er eene regeling geschiedde. Er is echter niets geregeld. De raad heeft een brief ontvangen van den sekretaris van kuratoren, die zooveel inlichtingen geeft, als hij kwijt wil zijn en waarna het resultaat is, dat de hoogeschool duizenden heeft opgelegd! Als Spr. over het niet verleenen dier *f* 5000 spreekt, wenscht, hij dat de heer *Karsten* dit toch niet toeschrijve aan mindere belangstelling in de hoogeschool. Spr. weet dat de akademie veel meer behoefte heeft, dan waaraan de raad voldoet, en Spr. zou wenschen, dat er gelden voor kon geven, maar dan zou hij tevens wenschen, dat zij er voor besteed werden. Nu worden zij niet besteed, maar opgelegd, omdat het zoo noodzakelijk is een gasthuis te hebben. Spr. wil echter, dat de *stad Utrecht* zoodanige schepping in het leven roepe, die een levensbeginsel voor de akademie is. Trekt Spr. de subsidie in, dan doet hij het alleen om nog meerdere zekerheid te hebben, dat men de akademie zal ondersteunen gelijk behoort. Spr. vreest niet, dat er immer een minister zal komen, die de Utrechtsche hoogeschool zal willen vernietigen. De raad heeft eene komm. benoemd, ten einde een plan voor een ziekenhuis te ontwerpen; die komm. zal misschien na verloop van eenige maanden een plan opzenden, dan zal het weêr maanden duren voor dat het door den kameraar is uitgewerkt en intusschen blijft de zaak gelijk zij is. Spr. wenscht dus gedurende dien tijd den raad niet in de onmogelijkheid te stellen de subsidie aan de akademie uit te betalen, en daarom stelt hij voor haar op de begrooting uit te trekken, maar haar niet uit te betalen dan nadat alvorens de regeling door den raad zal zijn gemaakt.

De heer *de Graaf* komt terug op het door hem gesprokene, en zegt, dat de Prov. Staten tot het verleenen dier subsidie niet meer gemagtigd waren, krachtens de nieuwe wet. De heer *Pabst* spreekt van een gasthuis; Spr. meent, dat niet de akademie maar de stad dat moet bouwen, en dienstbaar stellen aan het akademisch onderwijs. Spr. is niet teruggebragt van zijne meening, dat men geld geeft aan anderen om een gasthuis te bouwen, waarover men ten slotte niets zal te zeggen hebben.

De heer *Pabst* gelooft, dat daarvan geen kwestie kan zijn, daar toch de raad reeds eene komm. heeft benoemd om een plan voor zoodanig gesticht te beramen.

De heer *v. Lier* ziet steeds met droefheid dat men telkens aan de *alma mater* tarnt. Eenige jaren geleden, toen er sprake was van opheffing onzer Hoogeschool, is schitterend gebleken, welk eene levendige belangstelling voor die inrigting bij de burgerij bestaat, en daarom moet Spr. zijn leedwezen betuigen, dat telken jare aanmerkingen op die subsidie worden gemaakt bij het besef, hoe groot en onwaardeerbaar het voorregt is, ons geschonken, om eene zoo hoogst belangrijke inrigting te mogen bezitten. Spr. verheugt zich echter zeer, dat bij de meerderheid van de leden der komm. geen bezwaar tegen de toelage bestaat. Spr. zou zich met het amendement van den heer *Pabst* kunnen vereenigen, voor zooverre hetzelve niet tot de noodzakelijkheid brengt, den post te schrappen. Hij zou evenwel vreezen, dat het eenig wantrouwen tegenover heeren kuratoren zou verraden. Spr. zou zich wel eene regeling willen voorbehouden, omdat regeling altijd eene goede zaak is, maar daarvan als het ware *Conditio sine qua non* te maken acht Spr. noch wenschelijk noch noodzakelijk.

De heer *Pabst* zegt, dat zijne bedoeling is den post te laten bestaan, doch dat niet kuratoren het geld zullen krijgen, maar de raad liever eene regeling zal maken, hetzij om de gelden uit te betalen of ze zelf aan te wenden tot den aanbouw van het gasthuis. Er is geen sprake van wantrouwen, maar het is een nuttig middel om. zonder der akademie iets te kort te doen, de zaak te bespoedigen die een levensbeginsel voor haar is.

De heer *v. Nooten* zegt, dat volgens raadsbesluit van 9. Aug. 1843 eene overeenkomst is aangegaan tusschen de stad en kuratoren, die inhield, dat de provincie jaarlijks der akademie eene bijdrage van *f* 5000 zou geven, en de stad eene gelijke som, tot drie doeleinden: vertimmering en onderhoud der akademische gebouwen, vergrooting van het nosocomium en aankoop van instrumenten voor het klinisch onderwijs. Daaraan waren evenwel onderscheidene voorwaarden verbonden; kuratoren namen op zich een kapitaal op te nemen, om in die drie zaken te voorzien, en uit de subsidie de renten te bestrijden. Na tien jaren zou eene herziening plaats hebben en overlegd worden, in hoeverre de behoefte zou toelaten de subsidie te verminderen. De raad had dus in deze eene overeenkomst aangegaan die voor beide partijen verbindend was; maar nu ziet men uit de inlichtingen, dat aan die overeenkomst niet is voldaan. Men heeft geen kapitaal opgenomen en renten bepaald, maar het geld voor een gedeelte tot andere doeleinden gebezigd, en overigens bespaard. Het standpunt waarop in 1854 de zaak zich bevond is nog hetzelfde als thans, en het komt Spr. dus voor, dat men de subsidie niet kan geven, zoolang geene herziening heeft plaats gehad. Spr. vereenigt zich daarom gaarne met het voorstel van den heer *Pabst.*

De heer *Karsten* zegt geen oogenblik getwijfeld te hebben aan de belangstelling van den raad, en allerminst niet aan die van den heer *Pabst* in de hoogeschool en in het akademisch onderwijs. Ook had de aanmerking door Spr. gemaakt geenszins ten doel om door een schrikbeeld voor te spiegelen den raad te permovéren. Hij zou zulks zich zelven en deze vergadering onwaardig achten. Maar als hij nagaat hetgeen de heer *Pabst* zegt, dan hebben kuratoren der hoogeschool onder hun beheer een akademiefonds, dat allengs aangroeit en niet besteed wordt. Spr. kan dat niet tegenspreken; maar dat fonds moet juist dienen, om éénmaal belangrijke inrigtingen tot stand te brengen, bijv. een ruim akademisch ziekenhuis. Hoe meer dus dat fonds toeneemt, hoe eerder men in staat zal zijn dat doel te bereiken. Inmiddels is het noodig, dat in de behoeften van de bestaande inrigtingen worde voorzien. Nu zal het wel op hetzelfde nederkomen; of de subsidie van *f* 5000 voor het eene of voor het andere besteed wordt. Spr. ziet er echter geen bezwaar in, zoo de raad, volgens het gevoelen van den heer *v. Nooten*, over het doeleinde waartoe deze som zou gebezigd worden. met kuratoren der hoogeschool in nader overleg wilde treden. Zijne stem zal daaromtrent van nadere inlichtingen afhangen.

De heer *v. Lier* komt eene korrespondentie minder geraden voor, als te omslagtig en te veel tijd vorderende; Spr. zou veel liever eene kommissie uit den raad benoemd zien, ten einde met kuratoren in onderhandeling te treden, vermeenende dat zulks beter en spoediger tot een gewenscht resultaat zal kunnen leiden.

De heer *de Muralt* beweert, naar aanleiding van het gezegde van den heer *Pabst*, dat de hoogeschool jaarlijks duizenden oplegt, dat die hoogeschool eene rijksinstelling is, en als zoodanig niets kan opleggen, dat alles wat zij zou moeten opleggen onder de baten van 's lands schatkist behoort te worden opgenomen. De vroeger betaalde gelden zijn nooit in 's rijks kas verantwoord, de uitgaven daarvoor gedaan komen niet onder het oog der rekenkamer; zij worden door hen, die ze ontvangen hebben, niet anders verantwoord dan aan zich zelven onderling, en wanneer Spr. vraagt, hoe zijn die gelden geadministreerd? wie beheert die opgelegde gelden? dan kan men hem hier geen antwoord daarop geven; uit de briefwisseling blijkt, dat de gelden grootendeels zijn gebezigd voor iets anders dan waarvoor ze hoofdzakelijk waren toegekend; zij zijn besteed voor zaken waarvoor het rijk zelf bijdraagt. Spr. meent, dat het gebruik van publieke gelden behoorlijk moet worden verantwoord; maar kuratoren der hoogeschool acht Spr. even weinig bevoegd als B. en W. eener gemeente, om in hunne kwaliteit eenig bijzonder fonds buiten hun beheer op te leggen; in allen gevalle vraagt Spr., of men op den ingeslagen weg mag voortgaan? Spr. verklaart zich voor het voorstel van den heer *Pabst*; hij wil, alvorens verder gelden toe te kennen, voorwaarden maken, opdat de stad in het vervolg niet langer haar gelden aan een derde zal afgeven, om die voor haar op te sparen, en daarvan ten slotte, een gebouw of ziekenhuis tot stand te brengen, dat ten name van 's rijks domein zou moeten worden gesteld; want anders zullen kuratoren als beheerders

eener rijks-instelling niet kunnen doen; Spr. verlangt, dat de stad den eigendom verkrijgt van hetgeen ze betaalt.

Met 26 tegen 2 stemmen wordt het voorstel van den heer *Pabst* aangenomen. Tegen stemmen de heeren *de Graaf*, *v. Lier*. Verder is het aldus gewijzigde artikel zonder hoofdelijke omvraag voorloopig goedgekeurd.

De vergadering wordt hierop verdaagd tot heden avond ten 7 ure.

Zitting van Vrijdag avond 28 Oktober.

Voorzitter Mr. *W. M. J. van Dielen.*

Tegenwoordig zijn 21 leden; afwezig de HH. *Kien*, *v. Boetselaer*, *v. Veersen*, *Ram*, *v. Nooten*, *v. Lier*, *Schuller* en *Bake*.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen te beginnen met

No. 102. *Kosten van het stedelijk Gymnasium f* 13 200.

Den heer *Bisdom* is het voorgekomen, dat de kosten voor verwarming vrij hoog zijn, omdat de kagchels slechts eenige weinige uren daags branden, en ook de kers- of wintervakantie daarvan nog afgetrokken moet worden, weshalve Spr. meent, dat zij gereedelijk tot op $^2/_3$ konden verminderd worden, d. i. op *f* 350 gesteld.

De *Voorz* zegt, dat sedert onheugelijke jaren *f* 500 op de begrooting is voorgekomen, en wel krachtens een raadsbesluit van 1829.

De heer *Visscher* meent, dat het eigenlijk een emolument is voor den rektor.

De heer *v. Doorn* geeft in overweging, de letters *p* en *t* tot een post te maken, en even zoo *q* en *u*. Het is, zegt Spr., der komm. voorgekomen, dat op beiden kan worden bezuinigd, maar om nu niet het dagel. bestuur te binden op die posten welke zulks het minst kunnen lijden, wenscht Spr. *p* en *t* te vereenigen en de bezuiniging daarop en op *q* en *u* mede bij één genomen te brengen.

De heer *de Muralt* kon zich wel vereenigen met de vermindering door de komm. voorgesteld, maar had gewenscht, haar te vinden gelijk nu de heer *v. Doorn* die voorstelt. Spr. had gemeend *f* 100 te kunnen verminderen op *u* en op den post *q* voor aankoop van prijzen, eveneens *f* 100. Spr. meent, dat als *u* met *f* 200 gulden verminderd wordt, men te kort zou komen. Men heeft in den laatsten tijd eene uitbreiding gegeven aan het onderwijs in de wis- en natuurkunde, instrumenten daarvoor aangekocht, en zal daaraan nog uitbreiding geven; men moet daarvoor kasten en andere meubelen aanschaffen en dan vreest Spr., dat *f* 264 op *u* te gering zal zijn. Spr. kan zich echter zeer goed met het amendement van den heer *v. Nooten* vereenigen.

De heer *de Graaf* zou ook *p* en *t* bij elkander wenschen te brengen, maar dan gezamenlijk op *f* 400. In 1829 was het misschien noodig *f* 500 te bepalen voor verwarming; toen toch waren er vijf afgescheidene lokalen; nu echter is alles in één gebouw. Spr. acht dus *f* 350 voldoende en *f* 10 voor het schoonhouden, en stelt daarom voor, den post te brengen op *f* 400.

De heer *Pabst* wil aannemen, wat de HH. *de Graaf* en *Bisdom* zeggen, doch acht de diskussie over dit punt toch van weinig belang; hij meent dat men de jongelieden niet in de koude kan laten zitten en dat misschien deze of geene leermeester een voordeeltje heeft van de zware uitgaven voor brand. Spr. had liever gewenscht, dat de diskussie over de begrooting voor de Latijnsche school in tegenwoordigheid van minstens een kurator gevoerd ware, want dan zou Spr. de diskussiën niet vestigen op turf en hout, maar daarop dat hem is verzekerd, dat er onderscheidene punten zijn, waarop het gymnasium verbetering noodig heeft. Spr. verzekert dat het onderwijs aan de eischen van onzen tijd niet voldoet.

De heer *Boer* zegt, dat als de geschiedenis der zaak hem wel voor den geest staat, de tegenwoordige rektor op een vast traktement is aangesteld en daarenboven aan hem zekere som is toegewezen, waaruit hij in de verschillende kosten voor verwarming, enz., moet voorzien. Spr. acht het niet geraden die te verminderen, daar men anders waarschijnlijk in die behoefte op eene andere wijze zoude moeten voorzien, iets, wat hem bij den tegenwoordigen toestand der school niet gewenscht voorkomt. Kuratoren hebben eene algemeene verhooging van traktementen voorgesteld; er zal dus welligt over korter of later tijd eene regeling moeten plaats vinden, en daarom acht Spr. het wenschelijk, thans het voorstel der komm. aan te nemen, en niet in gedeeltelijke of minder beduidende veranderingen te treden, die welligt slechts van korten duur zouden zijn.

De *Voorz.* kan zich wel met de zienswijze van den heer *Boer* vereenigen. In eene volgende vergad. zal waarschijnlijk het voorstel van B. en W. over die aangelegenheid in behandeling worden genomen, en daarom acht hij het wenschelijk, geen tijd te verspillen, om die zaken thans te behandelen, daar zij toch een onderwerp van nadere regeling zullen moeten uitmaken.

De heer *de Graaf* verklaart zijn voorstel in te trekken.

De heer *Bisdom* moet onderstellen, dat die post eigenlijk eene vermomde verhooging is van het traktement van den rektor. Anders is er geen kwestie van of hij is te hoog, te meer, daar boven en behalve het zoo even reeds aangevoerde nog volgens het zeggen van den heer *Pabst* de lokalen zoo klein zijn.

De heer *de Muralt* acht het wenschelijker, ook met het oog op het besluit omtrent de bijlagen, daarin niet te spreken van onvoorziene uitgaven, waarvoor men aan het slot der begrooting een afzonderlijk hoofdstuk aantreft. Spr. geeft dus in overweging, eene andere uitdrukking te bezigen, b.v. *verdere uitgaven.*

Met 18 stemmen tegen die van den heer *Bisdom* wordt het amendement van den heer *Bisdom* verworpen, waarna het artikel, gewijzigd in den geest als de heer *v. Doorn* heeft voorgesteld, zonder omvraag wordt aangenomen.

No. 103. *Jaarwedden van onderwijzers en verdere kosten van openbare scholen* . . . . *f* 21,400

De komm. heeft voorgesteld dit te brengen op *f* 21000.

De heer *de Muralt* herinnert, dat volgens het jongste raadsbesluit, het traktement van elk onderwijzer boven de *f* 300 door den raad zal worden bepaald; het dagel. bestuur is doordrongen geweest der behoefte aan wijziging der vroeger vastgestelde verordening ten gevolge der herhaaldelijk voorgestelde verhoogingen; maar het zal, zegt Spr., ook ligt gebeuren, dat van tijd tot tijd een onderwijzer van de eene school naar de andere zal verplaatst worden met of zonder verhooging van traktement; dat dit echter niet alleen van invloed zal zijn op de specifikatie in de bijlage vermeld, maar ook op de totale kosten van iedere school afzonderlijk. Men zou dan telkens verandering door af- en overschrijving moeten brengen in de bijlage, en daarom zou Spr. in overweging geven, voor de gezamenlijke onderwijzers-traktementen van alle scholen een post uit te trekken op de bijlage, gelijk men b.v. gedaan heeft op het hoofdst. policie. Daarom stelt Spr. voor te lezen litt. *a*, jaarwedde van de onderwijzers. Spr. zou hetzelfde willen doen voor de verschillende onderwerpen, wat de komm. heeft voorgesteld alleen met betrekking tot de onvoorziene uitgaven, en onder afzonderlijke posten vermelden; *b.* Jaarwedden der onderwijzeressen van de bewaarscholen; *c.* kosten van onderhoud en aankoop van meubelen boeken enz; *d.* kosten van verwarming en verlichting op al de scholen; *e.* vergoeding van drie hoofdonderwijzers; *f.* onderwijs in het teekenen, handwerken en de gijmnastiek, enz.; en dan ten slotte een enkele post voor veranderlijke en verdere uitgaven, alles een totaal uitmakende van *f* 21400. Voor 13 dagen zijn reeds twee traktementen, op de school der 1ste. soort (Nicolai Kerkhof). verhoogd, waarvan de komm. nog geen kennis droeg; dat maakt reeds een verschil van *f* 150. Verder is in de verordening, de vorige week gewijzigd, bepaald, dat op de bewaarschool éene hoofdonderwijzeres en 6 of 7 hulponderwijzeressen of helpsters zullen zijn; dat getal is dus ook vermeerderd, en wel om dezelfde reden waarom het lokaal vergroot is, tengevolge van het toenemend bezoek der school. In de bijlage tot de begrooting is alleen voorgedragen het bij de opmaking aanwezig en dus bij den aanvang des jaars met zekerheid bekend getal onderwijzers, maar in ieder geval zullen aan bezoldigingen op die bewaarschool *f* 100 meer moeten betaald worden dan nu is voorgesteld. Dat is reeds een verschil van *f* 250, makende dus met het voorgestelde cijfer van *f* 21400, *f* 21650. Nu acht Spr. zich verpligt reden te geven, waarom hij er tegen zou zijn, op den post van onvoorzien het totaal cijfer te verminderen zoo als de kommissie voorstelt. Men heeft in de bijlage alleen in detail uitgetrokken, wat men bepaald weet, dat zal worden uitgegeven, zoodat, als het in den loop aan het volgend jaar noodzakelijk zou worden een traktement te verhoogen, men dat niet zou kunnen doen, uit een der voorgestelde cijfers voor traktementen, maar uit den post voor onvoorzien. Maar Spr. heeft daarvoor nog een andere reden: de raad heeft bepaald, dat ook onderwijs in de gymnastiek zou gegeven worden; men heeft de kosten van de gymnastiek, met die voor de teekenlessen en de handwerken op *f* 1000 begroot. Alvorens echter tot het onderwijs in de gymnastiek te kunnen overgaan, zal men op de scholen daartoe de gelegenheid tot stand moeten brengen, en daaraan is verbonden op het allerminst eene uitgaaf van *f* 600 voor het eerste jaar te betalen onvoorzien. Hoe zal men dus dat kunnen inrigten, als de post voor onvoorzien nog met *f* 400 verminderd wordt? Spr. weet wel, dat men zal kunnen zeggen, dat het aan te vullen is uit het hoofdstuk voor onvoorziene uitgaven, maar bij alle zaken van eenig belang wordt daarop reeds gewezen. Die post is dan ook zoo hoog niet, en Spr. acht het beter in overeenstemming met het begrip eener begrooting, dat men de zaken zooveel mogelijk begroot op de artikelen zelven, waartoe de uitgaven behooren. Op grond daarvan stelt Spr. voor, *f* 250 meer op de lijst ui... ken dan door B. en W. op dit artikel is voo...

De heer *Jongeneel* wil gelooven, dat het nieuwe plan van den heer *de Muralt* om... schoolwezen zeer fraai is, maar meent, dat toch niet zoo dadelijk op de hoogte kan... het te kunnen beoordeelen. Zoo B. en W. ... plan mededeelen, zal de raad het gaarne ... weging nemen, maar op dit plan van den ... *Muralt* meent Spr., dat men op het oogen... besluit kan nemen.

De *Voorz.* vraagt of verhooging wel noodig ... komt hem voor, dat in de tabel no. 9 ge... raamd is om in de behoefte te voorzien. Als ... postjes van onvoorzien voor elk der posten ui... ken te zamen telt, verkrijgt men *f* 620, ... voegd bij hetgeen op dezelfde bijlage ten ... onvoorzien voorkomt, een cijfer geeft van *f* ... Spr. meent, dat daaruit gemakkelijk kan ge... worden wat noodig is, om te voorzien in de ... gingen, die verleend zijn of te gemoet gezien ... worden.

De heer *de Muralt* zegt, dat men in ieder ... toch de posten zal moeten verhoogen, die ... reeds meer bedragen dan bij het opmaken der ... is voorgesteld. De raad zelfs heeft de trakte... reeds met *f* 150 verhoogd; die moet men dus ... wel daarin opnemen; boven het getal hier uit... ken zijn er reeds twee personen meer aan de ... school aangesteld; de bewaarschool is verbo... aanzienlijk uitgebreid, en wanneer men nu ... reeds meer uitgeeft, dan in de bijlage wordt ... gesteld, en het vrij zeker is, dat er in den ... des jaars nog eene helpster zal bijkomen, ... het toch niet te veel daarvoor *f* 100 meer te ... nen. De redenen waarom Spr. tegen de vermi... ring van die onvoorziene of algemeene kosten ... stemmen, zijn niet afhankelijk van een plan ... raad, waaraan B. en W. in 1859 geen uit... konden geven, door de verplaatsing der scho... verbouwing der lokalen. Spr. zal, zoo zijn den... geen ingang vindt, geen amendement tot verh... van onvoorzien maar een afzonderlijk amend... voorstellen tot verhooging van lit. *h* voor de ... van het Nikolaï-kerkhof en van litt. ... voor de bewaarschool, en in ieder geval eene ... derlijke stemming verlangen over de gezame... posten der onvoorziene uitgaven, door de ... bijeengetrokken, om zich tegen de vermind... daarvan te verklaren.

De heer *Boer* zegt, dat de zaak eigenlijk d... neêrkomt, of in de begrooting de bijlage zal wo... opgenomen, op zoodanige wijze, dat B. en W. ... bonden zijn aan de sommen voor *elke* school ... trokken, of aan sommen, die voor verschillende ... brieken van kosten, als verwarming, schoolbeho... enz. zullen worden vastgesteld. Wat de heer *de M...* wil, vormt zeer zeker een afwijking op het beg... gister avond aangenomen, en heeft de strekking ... koll. van dagel. bestuur eene meerdere gemakke... heid te schenken, om zich in de administratie te ... wegen. Van dien kant is het bij dit onder... allezins aan te bevelen, waar het bijna met ... mogelijkheid te zeggen is, of niet voor éene ... eens iets *minder*, voor eene andere iets *meer* zou m... worden uitgegeven. Neemt men het stelsel van ... heer *de Muralt* aan, dan is het dagel. bestuur ... dergelijke kleine vrijheden gemagtigd en dat ... strekken in het belang van het onderwijs; blijft ... bij het strenge denkbeeld gister avond aangenom... dan kan het van dergelijke bevoegdheid geen gebr... maken, en zal telkens, wanneer op de eene sch... iets te veel is uitgetrokken, waarmede men in ... te weinig eener andere zoude willen voorzien, ... alleen bij eene af- en overschrijving krachtens raa... besluit kunnen plaats hebben.

De heer *Visscher* begrijpt niet, dat de heer *B...* altijd dien teruggang wenscht; Spr. wenscht di... niet, maar openbaarheid, en begrijpt volstrekt ... argument niet, dat er verwarring zou ontstaan. ... komm. stelt voor, al die onvoorziene uitgaven ... één geheel te brengen, maar daardoor geeft zij ... en W. de magt, om die onvoorziene uitgaven na... goedvinden over de verschillende scholen te ... deelen.

(*Vervolg morgen*).

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.